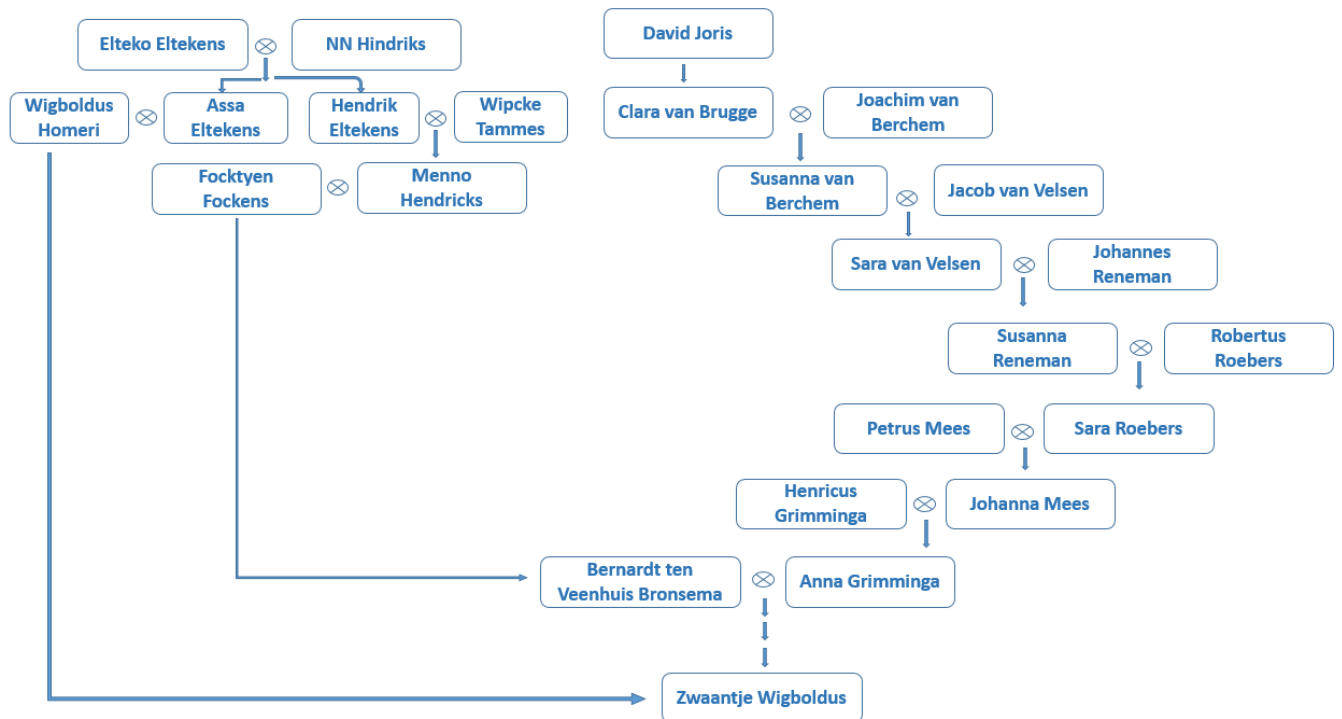

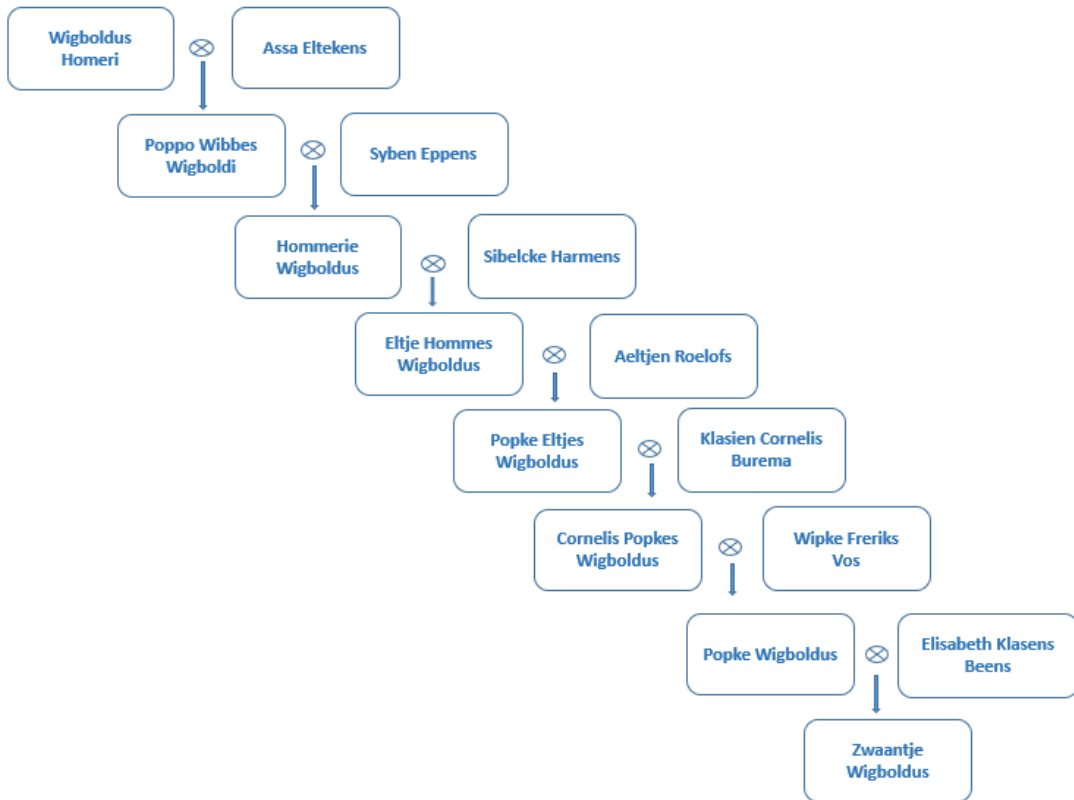
Zwaantje Wigboldus en haar voorouders

Albert van der Kaap

Zwaantje Wigboldus (1834-1872) was mijn betovergrootmoeder. Zij was de oma van mijn oma, Zwaantje Meendering, die, zoals duidelijk zal zijn, naar haar is vernoemd. Het vernoemen van ouders en grootouders is heel lang heel gebruikelijk geweest en er waren zelfs (ongeschreven) regels voor. Twee zussen van mij, Lidy en Anja, zijn naar oma Zwaantje vernoemd. Dat wordt echter pas duidelijk als je naar hun volledige doopnamen kijkt, Alida Zwaantje en Zwaantje Alida, waarbij Alida de andere oma was. Maar zelfs mijn broer is naar haar genoemd, Derk Zwaantinus, roepnaam Dick.

In dit artikel gaat het over de voorouders van Zwaantje Wigboldus van vaderskant. Onderstaande schema's zijn bedoeld om enig inzicht te geven in de relaties van die voorouders met Zwaantje Wigboldus.

Wigboldus Homeri

Ik heb het ze niet gevraagd, maar ik vermoed dat slechts weinig inwoners van Midwolda weten waar de naam Homerilaan, een smalle, doodlopende zijweg van de Hoofdweg in Midwolda, vandaan komt.

De straat is genoemd naar Wigboldus Homeri of eigenlijk Wibbo Hommens, een van mijn (2.048) stamovergrootvaders. Wibbo, zoals zijn eigenlijke naam was, was de zoon van Hommo. Zoals niet ongebruikelijk was in die tijd in de 'betere kringen' (Hij werd in 1596 de eerste predikant van Midwolda) verlatijnste hij zijn naam in Wigboldus Homeri.

Poppo Hommens

Poppo Hommes leefde in de eerste helft van de zestiende eeuw in Oostwold. Poppo en zijn broer Sypckens worden als gezamenlijke landeigenaren in de *'oesterse halve uthmede'* in Midwolda genoemd.¹ Op 26 mei 1565 komt Popko Hommes te Oostwold voor in de rechterlijke archieven en op 31 december 1565 in de Stadsrekening. Volgens de rekeningen van de kerk in Midwolda gebruiken de zonen van Poppo Hommens in 1564 land voor een huur van 5 Emders gulden te Midwolda, Poppo Hommens zelf huurt zeven deimt meedland. Ook zijn zoon Hommo gebruikt land. Poppo had zes kinderen, mogelijk bij verschillende vrouwen.

Hommo Poppens

De vader van Wigboldus, Hommo Poppens, werd geboren op 3 november 1538 in Oostwold, waar hij tussen 15 januari en 30 juni 1598 ook stierf.² Hij leefde dus in tijd waarin de Nederlanden in opstand kwamen tegen Spanje (Tachtigjarige Oorlog). Hommo was protestant en maakte nog mee dat het gewest Groningen in deze strijd de kant van de protestanten koos (Reductie van Groningen, 1594). Vermoedelijk had hij er hierna zelf de hand in dat zijn zoon Wibbo predikant werd in zijn geboorteplaats Midwolda.

De Reductie van Groningen

Met de Reductie van Groningen wordt bedoeld op de capitulatie van de stad Groningen voor het leger van prins Maurits van Nassau, de latere prins van Oranje, en zijn neef Willem Lodewijk van Nassau-Dillenburg op 22 juli 1594. Dit betekende het einde van de Spaanse overheersing en tegelijk de aansluiting van de stad bij de Republiek, waarbij de stad werd samengevoegd met de Ommelanden. Het woord Reductie komt uit het Latijn (reductio) en betekent terugbrengen, dus de terugkeer naar de Republiek. Deze overgang naar het nieuwe protestantse bewind werd gevolgd door de onteigening van alle bezittingen van de rooms-katholieken.

Hommo, die getrouwd was met een onbekende vrouw, was een aanzienlijk man in Oostwold en Midwolda. Hij was landbouwer, landeigenaar, gevolmachtigde (vertegenwoordigers in het gewestelijk bestuur) en kerkvoogd van Oostwold.

Persoonlijke documenten over hem hebben we niet, we moeten het doen met een aantal officiële documenten. Hij wordt in 1564 genoemd als huurder van land van de kerk in Midwolda en in hetzelfde jaar, op 29 december en op 21 september het jaar daarop betaalt deze kerk hem voor geleverd riet. In 1571 behoort hij, wonend in Oostwold, tot de hoogstaangeslagenen in het Oldambt. Voor dit dorp komt hij als volmacht voor op 11 juni 1579.

¹ Roemeling, O.D.J (1986). Oldambster geslachten (VIII). In *De Nederlandsche Leeuw CIII*, 1986. Kolom 410-445.

² Ik heb zijn geboortedatum niet kunnen verifiëren.

Op 14 januari 1575 wordt hij vermeld als voormond over de kinderen van Gherrydt Janssens. Op 26 maart 1576 procedeert hij met Tyacko Wypckens over land. Op 3 november 1585 wordt hij aangewezen als compromisman (in plaats van een naamloze overledene) aan de zijde van zijn broer Ipo Poppens in diens geschil met zijn zwager Hayo Tyapckens. Hommo overleed tussen 15 januari en 30 juni 1598.

In Midwolda heersten sterke Staatse en calvinistische sympathieën. In het conflict met Spanje koos men de zijde van (het leger van) de Staten-Generaal en het lijkt wel zeker dat Hommo de Reformatie al ruim vóór de Reductie in 1594 was toegegaan. Op 3 januari 1583 komt hij namelijk al voor als kerkvoogd en vermoedelijk is hij dat meermalen, want ook op 20 maart 1595 wordt hij kerkvoogd genoemd. Samen met zijn vrouw nam hij deel aan de eerste viering van het Heilig Avondmaal te Midwolda op 1 augustus 1596. Als Hommo overlijdt, ergens tussen 15 januari en 30 juni 1598, is hij nog steeds kerkvoogd. Zijn zoon maakt voor hem op 11 juli 1599 de rekening over de jaren 1595-1598 op.

Oostwold en Midwolda lagen in de tijd van Hommo en zijn zoon Wigboldus pal aan zee, aan de Dollard. Deze was eind van de vijftiende eeuw ontstaan en kreeg zijn grootste omvang toen tijdens de Cosmas en Damianus stormvloed van 26 september 1509 de dijken van de rivier de Eems doorbraken, waardoor meer dan dertig dorpen en woonsteden ten onder gingen. 26 september was de naamdag van Cosmas en Damianus, volgens de christelijke overlevering tweelingbroers, geboren in de tweede helft van de 2e eeuw in Syrië. Zij zouden beiden geneesheren zijn geweest, die kosteloos hun geneeskundige diensten aanboden en dankzij hun levenswijze velen tot het christendom bekeerden. Zij worden vaak afgebeeld met een attribuut dat met geneeskunde te maken heeft. Op onderstaande schildering is dat bijvoorbeeld een pisglas, een glazen kolf, waarin urine werd verzameld om aan de hand daarvan ziektebeelden te kunnen bepalen.

Nieuw Nederlandsch Caertboek 1625 (situatie van 1616)

<https://www.friesevolk.nl/elfsteden/kaarten-van-friesland/>

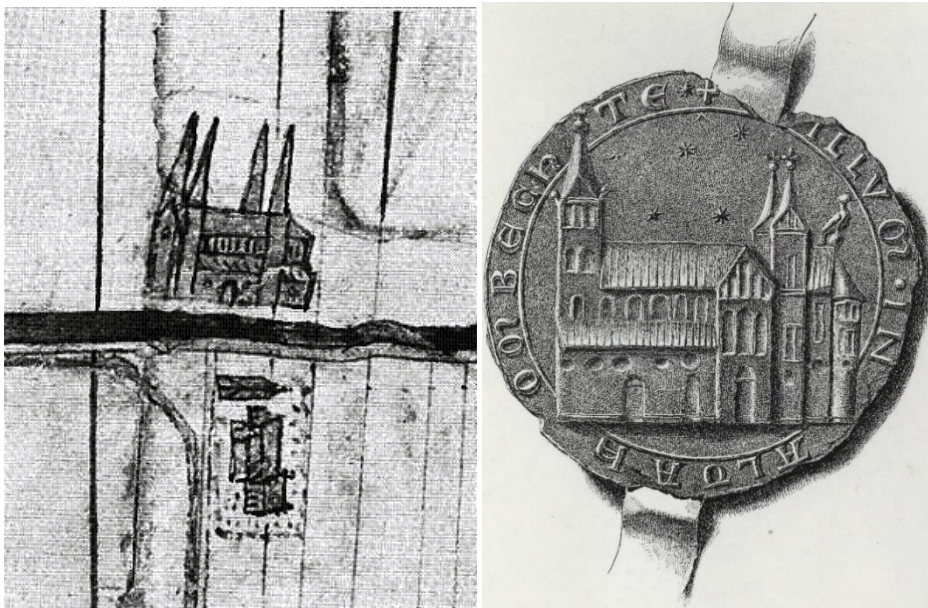

Gewelfschildering in de Martinikerk in Groningen van Maria en Jezus geflankeerd door Cosmas en Damianus.

Kaart van Sgroten, rond 1573.

De kerk van Midwolda, gelegen direct aan de Dollard, was een overwelfde, laat-romaanse basilica met een dwarschip en een rondgesloten koor, vermoedelijk gesticht op het eind van de twaalfde of begin dertiende eeuw. De kerk had vier torens. Een zware muur rondom het verhoogde kerkhof bood vermoedelijk enige bescherming tegen het water. In 1514 bracht Edzard I van Oost-Friesland kerk en kerkhof in staat van verdediging. In het begin van de Opstand tegen Spanje verschansten zich hier Spaanse soldaten. Helaas is de kerk in de eerste helft van de achttiende eeuw verloren gegaan.³

De kruiskerk op een afbeelding uit het midden van de zeventiende eeuw met de boerderij van Nijenhuis en op het zegel van het Wold-Oldambt zoals aangehecht aan een oorkonde uit 1347

³ <https://bit.ly/34fbQgT>

Wigboldus Homeri

Wigboldus Homeri wordt als Wibbo Hommens geboren in 1567 of 1568 in Oostwold in het Groningse Oldambt, hij overlijdt op 19 februari 1637 in Midwolda. Hij trouwt met Assa Eltiens (Eltekens), dochter van een rijke Groningse boer (zie kader), geboren rond 1574 in Midwolda. Assa moet zijn overleden na 19 oktober 1637.

De naam Wigboldus

Volgens een artikel in het Nieuwsblad van het Noorden van 7 februari 1931, zou de naam Wigboldus stoutmoedige krijger moeten betekenen. Wig is een oud Germaans woord voor gevecht of strijd. Als twee troepen op elkaar troffen werd geprobeerd een wig te slaan in het vijandelijke leger. Daarom werd een gevecht ook wel wig of wijcke genoemd. Bold betekent boud of stoutmoedig.

Eltekens

Assa Eltekens, de vrouw van Wigboldus, was een dochter van Elteko Eltekens. Elteko woonde op boerderij nummer 47 te Midwolda, waar hij 22 deimt (een deimt = 0,5 hectare) land, 9 deimt weiland, 7 deimt bouwland en 6 deimt meedland bezit.

Boerderij op de plek waar Elteko Eltekens woonde.

Assa Eltekens was de zus van Hendrick Eltekens, de schoonvader van Focktyen Fokkens. Zowel Assa als Focktyen waren mijn stamovergrootmoeders, de eerste een voorouder van de vader van Zwaantje Wigboldus, de tweede een voorouder van haar moeder.

Hendrick Eltekens trouwde met Wipcke Tammes en woonde op de Dollard's Heerd in Midwolda.

De Dollards Heerd zoals die er anno 2016 uitziet.

Op 4 mei 1608 verkoopt ene Eltke Habbens aan Wibbo en zijn vrouw Assa twee akkers land te Oostwold in een venne van acht akkers groot, grenzend aan het Sijeldeep (in het oosten) en aan het Zijldiep (in het westen).

Heidelberg

Wigboldus wordt op 14 april 1593 ingeschreven aan de universiteit van Heidelberg, waar hij een beurs van het Collegium Casimirianum⁴ krijgt. Deze beurs was bedoeld om studenten goedkoop onderdak te bieden. Wigboldus zal de beurs niet echt nodig hebben gehad, als we lezen dat hij, aldus het lemma over hem in het Biografisch lexicon voor de geschiedenis van het Nederland protestantisme⁵, zonder twijfel een van de meest gefortuneerde predikanten van zijn tijd moet zijn geweest, want hij liet bij zijn overlijden forse bedragen na aan zijn kinderen.

⁴ Dit Collegium bestond al geruime tijd, maar werd in 1591 naar de bestuurder (Administrator) Collegium Casimirianum genoemd. <https://bit.ly/3iNrc4B>

⁵ <http://resources.huygens.knaw.nl/retroboeken/blnp/#source=3&page=402&view=imagePane>

Collegium Casimirianum in Heidelberg (foto uit 1956).

Wigboldus in Heidelberg

Cornelius Onno (Cor) Jellema (Groningen⁶, 9 september 1936 - Leens, 19 maart 2003), een nazaat van Wigboldus, schreef een gedicht over Wigboldus in Heidelberg⁷:

Uitzicht op Heidelberg

De ransel op de rug, de gouddukaten
door moeders hand die meer naar melken stond
(mijn zoon, ik laat je gaan, wees gode bevolen), ingenaaid, genoeg
voor twee jaar bonensoep met spek,
denk ik hem op de hoge brug, de burcht
in tegenlicht, de muren morgennevel
of gloeiend in de avondzon, vuur in
de vensterruiten, drieëntwintig,
Wibbo, de zoon van Homme uit Oostwold,
vier eeuwen tussen ons, zijn zaad
in mij, 't geloof verzette bergen.
hij slurpte bij het eten en het vet
verhuisde van zijn lippen naar zijn hand.

Zo tener nog en blond een die mij volgde
in etalageruiten en zijn aarzelend
behaarde bovenlip trilt en verraadt
mijn tweede spiegelbeeld: niets tussen ons
dan huiver en de plotselinge lust

⁶ http://www.dbnl.org/tekst/_jaa004200401_01/_jaa004200401_01_0010.php

⁷ Uit de bundel Gedichten, oden en sonnetten. Amsterdam: Em.Querido's Uitgeverij BV.

zaad te verspillen aan een ogenblik
van tweelingschap. Ons scheiden twintig jaar.

De hoge brug, grasvelden langs de Neckar,
kinderen met een hond en op een tennisveld
witte figuurtjes die geconcentreerd bewegen.
Weer ben ik afgeleid en zie mijzelf bekijken
licht, kleur, en dat het voorjaar wordt;
abstracties om te overwegen: weer is
wat ik hier zie idee, een uitzicht op
herinnering, de stof waaruit ik straks
besta.

Hij duikt weer op in Dordrecht als
Wigboldus Homeri, doctor theologiae:
de droefheid die naar God is over
de zondehonger en de dorst, de vingers
verstrengeld op de brave borst, niet hij
verloren zoon: eert in zijn vrouw zijn moeder
en slurpt de soep als vroeger in Oostwold.

Franeker

Teruggekeerd in de Nederlanden, vervolgt hij zijn studie aan de universiteit van Franeker, waar hij zich op 24 juni 1595 laat inschrijven. Hij moet daar toen reeds geruime tijd zijn geweest want reeds op 15 november 1594 werd hij daar met attestatie van elders als student-lidmaat ingeschreven.

De universiteit van Franeker

De universiteit van Franeker werd in 1585 door de Staten van Friesland gesticht en werd ook wel Academie van Friesland (Latijn: Academia Franekerensis) genoemd. Dertig jaar lang was deze universiteit met die van Leiden de enige in de Noordelijke Nederlanden. De universiteit was gevestigd in het voormalige Kruissherenklooster. Na een veelbelovend begin met groeiende studentenaantallen - vooral de theologische faculteit groeide sterk - stond de universiteit rond 1625 al bekend als de suypacademie (Uit het studentenleven van destijds is het café De Bogt fen Guné overgebleven). De drie hoogleraren van het eerste uur: Martinus Lydius (van 1585 tot 1601), Sibrandus Lubbertus (1585 tot 1625) en H. A. Nerdenus of Vander Linden (1585 tot 1625) waren uitgesproken Calvinisten. De dogmaticus Lubbertus was een fel bestrijder van Rome, arminianisme en socianisme. Lydius en Nerdenus waren meer irenisch van aard. De universiteit werd opgeheven in 1843.

Toen Midwolda overging naar de reformatie, ging de pastoor niet mee en ontstond er dus een vacature. Vermoedelijk bleef de positie van predikant enige tijd vacant. Op 1 augustus 1596 was er in Midwolda voor het eerst een avondmaalsviering. Deze werd bediend door de predikant van Scheemda, Ludovic Loohuis. Er werd gesuggereerd dat Hommo Poppens, door een eerdere benoeming tegen te werken, ervoor had gezorgd dat de vacature vacant bleef totdat zijn zoon, Wigbold, was afgestudeerd en de functie kon vervullen. Mogelijk was er, ver voor de Reductie in 1594, al een eerste protestantse predikant in Midwolda geweest. Diens opvolger zou echter in 1570 door de watergeuzen zijn vermoord, waarbij tevens de kersschatten werden geplunderd. Hiervoor heb ik echter geen bewijzen kunnen vinden.

Hoe het ook zij Wigboldus was in Midwolda predikant van 1596-1638.

Hij heeft niet, zoals Brucherus en in diens voetspoor ook Mulder en Mulder alsmede Duinkerken, vermelden van 1598 tot 1601 te Meeden gestaan.⁸

Zegel van Wigboldus Homeri (?).

⁸ Roemeling, O.D.J (1986). Oldambster geslachten (VIII). In *De Nederlandsche Leeuw CIII*, 1986. Kolom 410-445.

In 1623 verkopen Wigboldus en zijn vrouw Assa een „reidtbult" te Oostwold, gelegen ten zuiden van een venne land, de koper toebehorende waarop de kerk van Oostwold staat. Deze kerk was ca. 1550 gebouwd, nadat de vorige, die op een andere plaats stond, ca. 1530 was opgegeven wegens inundatie en kort daarop werd afgebroken.

Visitatie in Drenthe

Eind zestiende eeuw wilde Willem Lodewijk, stadhouder van Friesland en later ook van de gewesten Groningen en Drenthe, dat er in Drenthe een christelijke reformatie van kerken en scholen zou plaatsvinden, iets wat volgens hem al veel eerder had moeten gebeuren. Ruim een derde van de 32 Drentse pastoors werd uiteindelijk gereformeerd predikant, maar erg tevreden over de kwaliteit van deze eerste lichte voorgangers was men niet. Velen van hen waren ongestudeerde lieden, waarom zij 'idioten' werden genoemd. In 1601 telde Drenthe zeventien predikanten, een aantal opliep tot 38 in 1650. Deze predikanten waren boer met de boeren en een aantal van hen verwierf hun traktement (salaris) dan ook geheel uit de pastoriegoederen. Dit bedrag kon variëren van 135 tot 700 gulden. De boerderij van de pastorie (de weme) leverde een inkomen op dat kon concurreren met dat van de kerspelboeren. Als tegenprestatie voor de lijkpredikatie ontving de predikant zijn winterturf van de boeren en soms kreeg hij in natura nog van alles toebedeeld.

In 1602 werd Wigboldus met drie andere Groningse predikanten door Willem Lodewijk aangewezen om deel uit te maken van een delegatie die over heel Drenthe visitatie moest houden. Na deze visitatie werden vier predikanten geschorst, twee afgezet en zes aan een nieuw examen onderworpen.⁹

De synode van Dordrecht

Van 7 tot 10 september 1618, in Groningen een regionale synode plaats. Tijdens deze bijeenkomst werden op 10 september de predikanten Cornelius Hillenius (zie hoofdstuk ...), Johannes Lolingius, Wolfgang Agricola en Georgius Placius alsmede de ouderlingen Egbert Halbes en Johan Ruffelauer gekozen als afgevaardigden naar de nationale synode die zou worden gehouden in Dordrecht. Van 23 tot 25 september 1618 werd er een buitengewone vergadering gehouden om over de gravamina (bedenkingen of bezwaren tegen de kerkenleer) te praten die ingebracht zouden worden tijdens de nationale synode.¹⁰ Op het eind van deze vergadering werden Wigboldus Homeri, namens de stad Groningen en het Oldambt (met acht stemmen) en Joachimus Borgesius (vijf stemmen) gekozen als eventuele vervangers van zieke afgevaardigden naar de nationale synode.¹¹ De synode werd gehouden van 13 november 1618 tot 29 mei 1619 gehouden in het gebouw van de kloveniersdoelen in Dordrecht. Een dag na het begin van zittingen werd Johannes Lolingius ziek. Tijdens de 21e sessie (5 december 1618) werd hij daarom vervangen door Wigboldus.

Tijdens de synode vergaderden honderd predikanten een halfjaar lang over de grondslagen van het gereformeerde geloof. De Synode was belegd door prins Maurits om een einde te maken aan de religieuze twisten die de eenheid in de Republiek ondermijnden. Wie afweek van de orthodox-calvinistische lijn werd de kerk en het land uitgezet.

⁹ Bergsma, W. (2002)). Zij preekten voor doven: De reformatie in Drenthe. Assen: Koninklijke Van Gorcum, p.36

¹⁰ <https://bit.ly/36pgY4z>

¹¹ <https://bit.ly/2ScP03Y>

*Een zitting van de Synode van Dordrecht in de bovenzaal van het voorhuis van de Kloveniersdoelen.
Een van deze afgevaardigden was Wigboldus Homeri.*

De Kloveniersdoelen, vlak voor de afbraak in 1857.

Schoolplaat, gemaakt naar bovenstaand schilderij.

Vriendjespolitiek en nepotisme is van alle tijden. Als Wigboldus in 1638, hij is dan al op leeftijd, een

adjunct krijgt, moeten beiden zich zuiveren van de beschuldiging dat Wigboldus alleen dan een adjunct zou accepteren indien deze bereid was met zijn dochter te trouwen. Uiteraard wijzen beiden de beschuldiging van de hand, hetgeen niet wegneemt dat zijn adjunct, Petrus Hoorn (ongeveer 1610-14 juni 1649 in Emden), wel degelijk Homeri's schoonzoon was. Hij trouwde op 28 oktober 1637 in Midwolda met Yde (Ydechien) Wigboldi.¹² Petrus, geboren in de Bellingwolder Schans, was de zoon van Christoffer Chiriacus Hoorn ("lijffdener" onder hopman Hans Jacobs Heckman en later vaandrig). Bij de ondertrouw van Ide en Petrus compareerde Petrus' oom, de (luitenant-) majoor Cyriacus Hoorn. Deze Cyriacus was, net als zijn vader, als hofmeester verantwoordelijk voor de verblijven van de stadhouder buiten Leeuwarden. Hij woonde in het Prinsenhof te Groningen. Hij voorzag de stadhouder van lokaal nieuws.¹³ Ide hertrouwde op 22 september 1655 met Dr. Joan Meivartt.

*Ide Erwundige, volghende Petrus Hoorn
Pastor ter Midwolda pro qua Licentia
Cyriacus Hoorn als oom, & de ver Yde
gouverneur van de stad Wigboldi, pro qua de
Ed. Lemu vander*

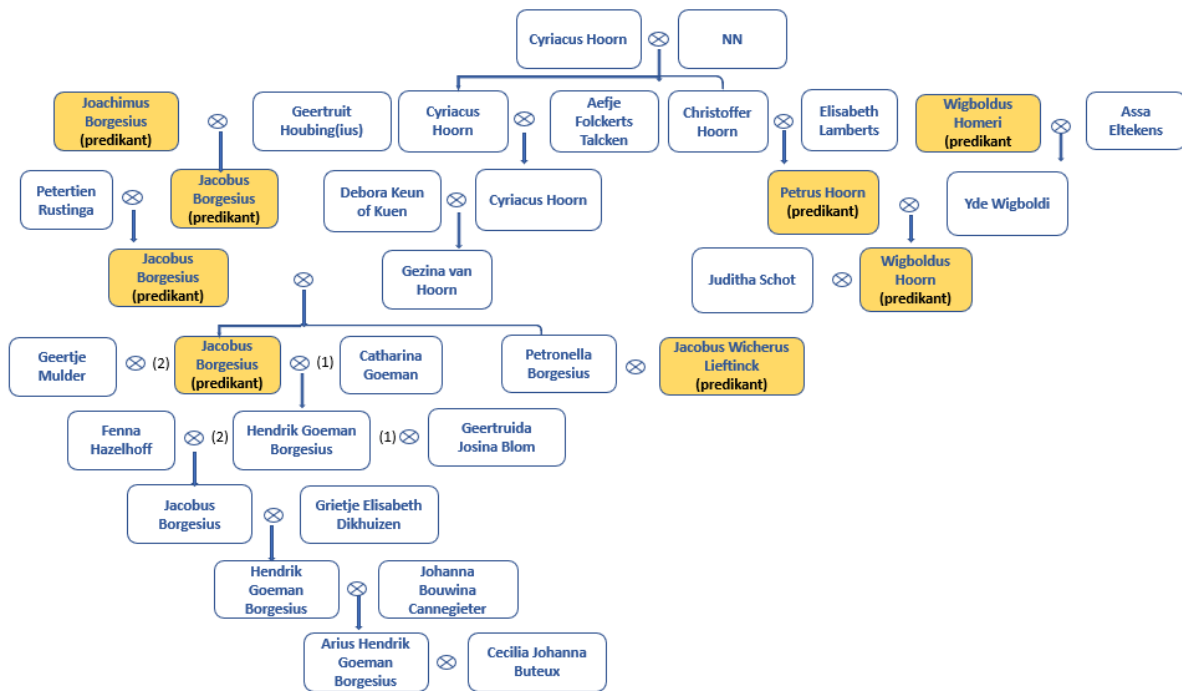
Bij testament had Wigboldus aan zijn vijf dochters 5.000 Emders gulden gelegateerd, welk legaat bij de deling (scheidingsakte 22 mei 1640) wordt vervangen door land, waarbij hun ook ander land wordt toegedeeld. Ook de andere staken kregen land, en voorts de zoon Hommo (Homerus) en het kind van zoon Eltio nog 2.404 dlr.

Petrus volgde in 1638 zijn schoonvader op als predikant in Midwolda. Tien jaar later werd hij dominee in Emden. In 1649 werd hij predikant in Winschoten. Hij overleed op 14 juni 1649 in Emden. De zoon van Ide en Petrus, Wigboldus Hoorn was ook dominee (in Lieroord en Nieuweschans).¹⁴

¹² <https://www.allegroningers.nl/zoeken-op-naam/persons?ss=%7B%22q%22:%22Petrus%20Hoorn%22%7D&sort=%7B%22order%22:%22asc%22%7D>

¹³ <https://bit.ly/33i7dmU>

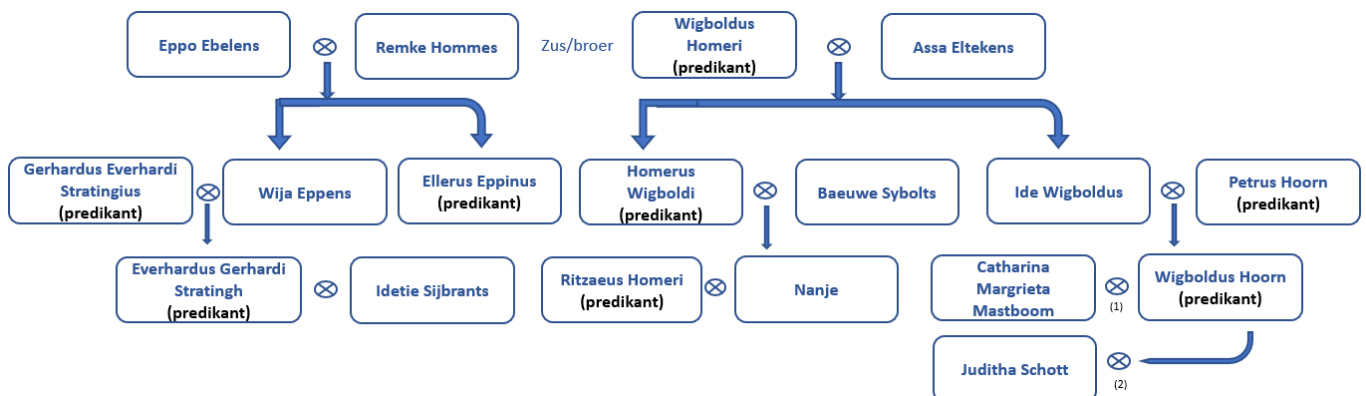
¹⁴ <https://bit.ly/33i7dmU>

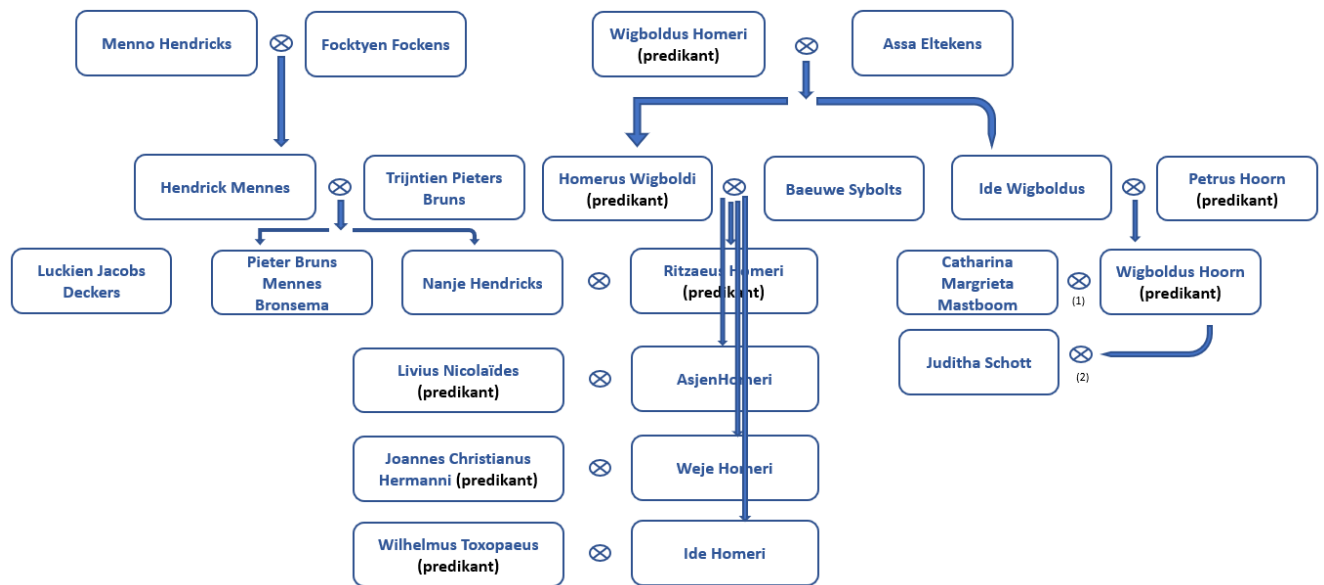

Rinnolt Diurkens, Menno Hindricks en Eppo Haijens, kerkvoogden in Midwolda, verklaren dat een echtschap is beramet tussen Petrum Hooren, predikant, te Midwolda, zoon van Christoffer Hooren en Lijsebeth, (gew. ehel.) en Ide Wigboldi, dochter van Wigboldo Homeri en Assa (ehel.). Ide krijgt mee 1000 daler.

Assa, de vrouw van Wigboldus sterft op 22 februari 1623 en wordt begraven in de kerk in Midwolda. Wigboldus overleeft haar vijftien jaar; hij sterft op 19 februari 1638.

Nog meer dominees in de familie

Wigboldus was niet de enige predikant in de familie. Ook Homerus, een zoon van Wigboldus Homeri, geboren in 1601 in Midwolda, was predikant en wel in Meeden vanaf 1626. Hij stond als student ingeschreven aan de universiteit van Groningen op 14 mei 1620 en in Leiden op 27 mei 1623. Hij trouwde met Baeuwe Sybolts (huwelijkscontract 22 juni 1627 in Westerlee), dochter van Sybele Reindts en Weje Ritzes. In 1663 werd hun zoon Ritzaeus (Ritzo) Homerus (geboren in 1632) in Meeden aan zijn vader toegevoegd als predikant. Ritzaeus trouwde in 1655 met Nanje, geboren in 1635 in Meeden. Homerus en Ritzaeus stierven in 1666 aan de pest, Homerus op 17 juli.¹⁵ Ook dochter Asjen trouwde met een predikant (Livinius Nicolaïdes), net als dochter Weje (Joannes Christianus Hermanni) en dochter Ide (Henricus Toxapaeus).¹⁶

Remke Hommens

Remke Hommes was een zus van Wigboldus. Zij trouwde rond 1590 met Eppo0 Ebelens die in Oostwold, Zuidbroek en Bellingwolde woonde. Remke stier tussen 1627 en 1633, haar man tussen 1633 en 1637.¹⁷

Ook de man van Wigboldus' nicht Wya Eppens (ca 1591 - > 17 april 1666), de dochter van de zus van Wigboldus Homeri, Remke Hommes (getrouwd met Eppo Ebelens), Gerhardus Everhardi Velthuis/Stratingius, geboren rond 1588 en overleden op 21 mei 1662 in Bellingwolde werd, nadat hij eerst schoolmeester in Midwolda (1603-1607) was geweest, predikant te Termunten (1607) en later te Bellingwedde (1621-1662). Ook hun zoon Everhardus Gerhardi Strating (Everhardus Stratingius Bellingwoldanus was predikant; hij studeerde in Groningen, Bremen en Franeker.

Ook zijn neef Ellerus Eppinus, de zoon van zus Remke Hommes, geboren rond 1594 in Meeden en overleden op 2 februari 1672 in Noordbroek, was predikant. Hij trouwde op 25 oktober 1620 in

¹⁵ Gedenkboek van Stad en Lande. 1792.

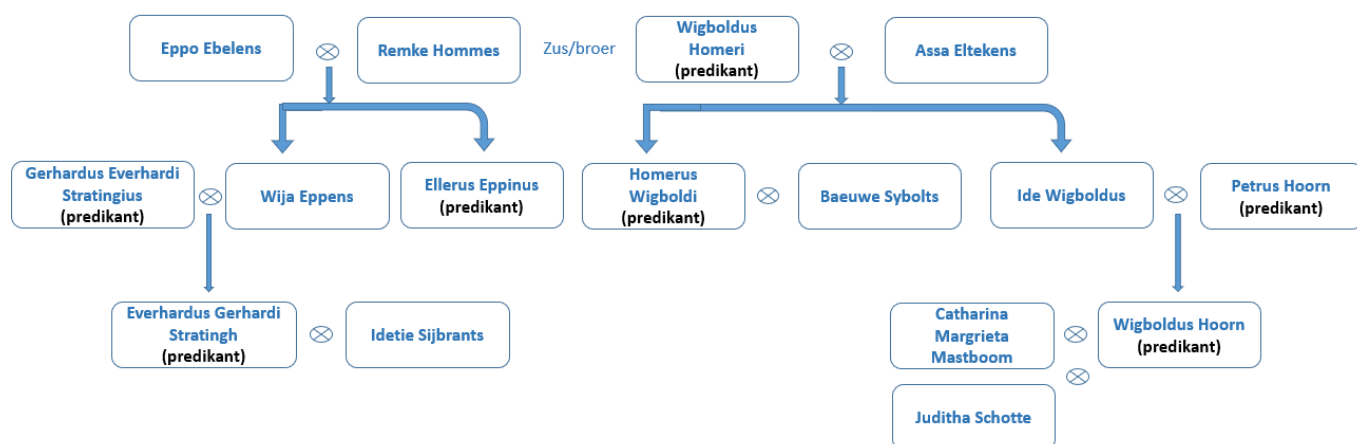
¹⁶ Pathuis, A. (1941). Wigboldus. In *De Nederlandsche Leeuw*, 1941. Blz. 28.

¹⁷ Voor meer informatie zie: Roemeling, O.D.J (1986). Oldambster geslachten (VIII). In *De Nederlandsche Leeuw CIII*, 1986. Kolom 410-445.

Winschoten met Frouwe Oomkes, geboren rond 1603 en overleden op 12 augustus 1642 in Noordbroek. Wigboldus was getuige bij hun huwelijk. Ellerus studeerde in Groningen en was predikant in Meeden (1620) en Noordbroek (1625). Op 19 juli 1664 wordt hij vanwege zijn leeftijd, 70 jaar en doofheid, vrijgesteld van het vervullen van preekbeurten in vacante gemeenten. In een aantekening in de kerkboeken van Noordbroek heet het: "Anno 1672 den 2 februarij zijnde Ligtmis-Dag, is 's avonds tusschen 3 en 4 uren ds. Ellerus Eppinus, pastor in Noordbroek, in den Heere gerust, oud zijnde in het 78 jaar, nadat eerst predicant op de Meden geweest is en van daar naar Noordbroek beroepen zijnde, het werk der Heilige Bediening in deze gemeente plus minus 46 jaren lang had waargenomen, verwagende een zalige opstandinge in Christus Jesus ten eeuwigen leven." Op zijn grafsteen stond de tekst:

"ELLERUS EPPINUS, ANNO 1620 OP DE MEEDEN GEROOPEN ENDE ANNO 1625 ALHIER TOT NOORTBROECK TOT PASTOR VERCOREN ZINDE ENDE GESTORVEN ANNO 1672, DEN 2 FEBRUARY, IN HET ACHT EN TSOEVENTICHSTEN JAAR SYNES OUDERDOEMS, VOORWACHTENDE MIT ALLE WAERE CHRISTGELOVIGEN EEN VROCLICKE OPERSTANDINGE DOOR CHRISTUM."

Opvallend dat in een kerkboek van de protestantse kerk vermeld wordt dat Eppinus is overleden op 'Ligtmis-dag'. Op Lichtmis, ook wel Maria-Lichtmis genoemd, wordt, veertig dagen na de Kerst, herdacht dat Jezus, zoals elk eerstgeboren joods jongetje werd opgedragen aan God (zie Lucas 2: 22-40). Daarnaast herdenkt men het zuiveringsoffer dat Maria veertig dagen na de geboorte van Jezus volgens de joodse wet (Leviticus 12) moest brengen; vandaar de Latijnse naam Purificatio Mariae. Het is dus vooral een katholiek feest.

Zwaantje Wigboldus had meer dominees onder haar voorouders. Haar betovergrootmoeder, Anna Grimminga, was de kleindochter van Petrus Mees, predikant in Noorddijk, Loppersum, Zandeweer en Oldenzijl. Ook diens vader, Daniel Mees, was predikant. Hij schreef zich op 1 oktober 1640 in aan de Hoogeschool in Groningen en was van 1646-1647 predikant in Jipsinghuizen en van 1647-1678 in Slochteren. Van hem verscheen 'Dankpredikatie tot Ispingehuyzen' (zie het artikel over de zusjes Brongersma).

Literatuur

- Mulder, H. en Mulder, H.G. (1957). *De genealogie van het geslacht Wigboldus 1545-1957*. Den Haag.
- Pathuis, A. (1941). Wigboldus. In *De Nederlandsche Leeuw LIX*, 1941. Blz. 27-29.
- Wigboldus, R.E. (1929). *Het nageslacht van Hommeri Popkens Wigboldius en Eibelcke Harmens te Westeremden*.

Nakomelingen van Wigboldus Homeri

Wigboldus Homeri is geboren in 1568 in Oostwold als zoon van Hommo Poppens. Wigboldus is overleden op 19 februari 1638 in Midwolda. Wigboldus trouwde met **Assa Eltiens (Eltekens)**. Assa is geboren omstreeks 1574 in Midwolda als dochter van Elteko Eltekens en NN Hindriks. Assa is overleden op 22 februari 1623 in Midwolda, ongeveer 49 jaar oud. Zij is begraven in de kerk in Midwolda. Uit dit huwelijk:

- Poppo Wigboldi, getrouwd met Syben Eppens (zie hieronder en het artikel Voorouders van Syben Eppens, vrouw van Poppo Wibbes Wigboldi).
- Eltio Wigboldi, begraven op 21 oktober 1631 in Midwolda. Hij trouwde met Wypcke Tyackens. Zij kregen een dochter, Free Elties, die op 1 juni 1645 in Noordbroek trouwde met Cornelius Philippus, zoon van Philippus Cornelis en Mapcke Tyabbens. Cornelius was eerder op 26 januari 1649 in Weiwerd getrouwd met Ickjen Ipes.
- Teetje Wigboldi, geboren rond 1603 in Meeden. Zij trouwde met Meecko Luppens, geboren rond 1605, overleden op 29 maart 1659 in Scheemda, zoon van Luppo Meeckens en Thede Aeldricks.
- Ydechien Wigboldi, getrouwd (1) op 29 november 1637 met dominee Petrus Hoorn en (2) op 22 september 1655 in Groningen met dr. Joan Franciscus Meyvaert.
- Hillechien Wigboldi, getrouwd met Remet Ubben, geboren rond 1623 in Emden. Hun dochter Ida trouwt met Rudolph Folkerts, zoon van Folkert Jacobs en Susanna Roelfs. Rudolph (predikant in Wirdum) stierf op 11 april 1653 en heeft een grafzerk in de Martinikerk in Groningen. Zij trouwt (2) met Daniel Wussim, zoon van Hindrck Caspers Wussim en Aeltien Harmens. Daniel was predikant in Wagenborgen en Zuidbroek. Hij promoveerde op *Disputatio theologica de peccato in Spiritum Sanctum*. O.a. Johan Meijvaert (oom van Ida) als sinnevoogd maakt een afkoop met pastor Daniel Wussim, stiefvader van het kind. Daniel Wussim behoudt de gehele nalatenschap zoals de moeder, Ida Ubbes, heeft nagelaten. Uitgezonderd een graf op het Martinikerkhof waarin pastor Folckers begraven ligt, met een zilveren ...tien[?] welke het kind krijgt. Daniel Wustim zal aan de voogden betalen 100 rijksdaalders. Getuigen: Joest Hulsebusch en Lambert Jans.¹⁸
- Bawe Wigboldi, getrouwd met Luppo Tammens.
- NN, Wigboldi, getrouwd op 25 april 1720 (huwelijkscontract) met Claes Ayolts, convooimeester¹⁹ in Finsterwolde.
- Wigboldus Homeri, getrouwd in Westerlee op 22 juni 1627 (huwelijkscontract) met Bawe Sybolts, dochter van Sybele Reindts en Weje Ritzes. Wigboldus was predikant in Meeden. Zij kregen vier kinderen.

¹⁸ <https://www.genealogieonline.nl/stamboom-helmantel/l15435.php> en <http://ngv-groningen.nl/wp-content/uploads/oudgroningen/GroninGEN%202019-4.pdf>

¹⁹ ambtenaar, belast met de inning van de convooien en licenten, belastingen ten behoeve van de oorlogsvloot.

Kind van Wigboldus en Assa:

1. Poppo Wibbes Wigboldi/Wigboldus is geboren omstreeks 1607 in Midwolda en overleden tussen 29 augustus 1673 en 30 april 1677. Poppo trouwde, ongeveer 25 jaar oud, op 16 december 1632 in Meeden met **Syben Eppens**, ongeveer 22 jaar oud. Syben is geboren omstreeks 1609 in Oostwold, dochter van Eppo Eltiens en Meyske Edsarts/Edzens. Syben is overleden na 1 mei 1668, ongeveer 58 jaar oud.²⁰

Bij het aangaan van huwelijksvoorwaarden te Meeden ontvangt hij 2000 dlr. en een huis met hof te Oostwold, zij 2.000 Emders gulden. Dedigslieden zijn aan zijn kant zijn ouders, Claes Ayolts, Remmet Ubben en Mecko Luppes, zwagers, en Menno Hendricks, vedder. Dedigslieden aan haar zijde zijn Tiarck Tiarcks, stiefvader, Meiske, moeder, Ocko Eltiens, Doedo Edsens en Wiardt Tiarcks, ooms, en Eltio Eppens, broer.

Poppo was landbouwer en landeigenaar in Meeden en Winschoterzuiderveen. Hij was kerkvoogd in Oostwold.

Op 26 april 1639 kopen zij van Wirtio Matthiae en Syben Remmens (niet van Syben) een akkerland in de „mande" 'heerd van Ds. Wigboldus Homeri. Syben had dit te Oostwold gelegen land bij scheiding van de nalatenschap van Aelrich Wyarts, waarin zij door haar moeder gerechtigd was, op 2 november 1632 verkregen; dit land was 17 mei 1587 aan de vader van Ds. Wigboldus Homeri, in wiens heerd dit land ongescheiden lag, verset.

Op 29 april 1640 verkopen Poppo en zijn vrouw aan zijn broer Homerus en diens vrouw acht akkers in de heerd te Oostwold 120. Op 3 mei 1642 kopen zij een huis met schuur op provinciegrond te Midwolda. Later vestigen zij zich te Winschoten, waar hij 22 juli 1651 één van de vier diakenen is. Hij en zijn vrouw alsmede Addo Tonckens en Ayse Wapckens, gerechtigd voor 2/3 resp. 1/3, verkopen 26 mei 1658 een stuk nieuw land te Oostwoldermeer, zijnde de uitstrek van zes oude akkers. Poppo en zijn vrouw pachten een heerd land te Eexta op 4 april 1667 en lenen geld op 1 mei 1668. Met zijn zoon Hommo leent hij geld 29 op augustus 1673. Hij overleed vóór 30 april 1677. Zij hadden in ieder geval drie zoons, Hommo Poppens Wigboldus, Wigbolt en Eltjo.

Zijn broer Homerus Wigboldus, geboren in 1601 en overleden in op 17 juli 1666 aan de pest, trouwde op 22 juni 1627 in Heiligerlee en Westerlee met Bauwe Sibelts (Baeuwe Sybolts), geboren rond 1604 en overleden aan de pest in Meeden in 1666. Hij stond als student ingeschreven aan de universiteit van Groningen op 14 mei 1620 en in Leiden op 27 mei 1623. Homerus was van 1626 tot 17 juni 1666 predikant in Meeden.

Kind van Poppo en Syben:

2. Hommerie (Hommo) Popkens Wigboldus, geboren in 1640 in Winschoten en begraven op 12 augustus 1713 in Westeremden. Hommerie trouwde op 15 november 1663 in Westeremden met

²⁰ Zie het artikel over de voorouders van Syben Eppens.

Sibelcke Harmens, dochter van Harmen Thomas (of Thoems) en Icke (Ictien) Hittiens. Zij is gedoopt op 8 november 1635 in Westeremden op 't Voorwerk en overleden op 11 maart 1677 in Westeremden. Zij was eerder, op 8 november 1658, getrouwd met Tamme Gerrits, geboren in 't Zand.

Hommo was diaken (1681-1690), kerkvoogd (1695) en ouderling van de Hervormde gemeente in Westeremden.

Kinderen uit het huwelijk van Hommo en Sibelke waren: Wigboldus Hommes, Hijcktjen Hommes, Eltje Hommes Wigboldus (boer aan de Hoofdstraat 77 in Noordbroek), Meyske Wigboldus en Sybeltjen Wigboldus.

In de kerk van Westeremden ligt een grafsteen met onderstaande tekst:

ANNO 1713 DEN 12 AUGUSTUS IS DE EERZAME HOMERI POPKENS WIGBOLDUS KERKVOOGD EN
OUDERLING TOT WESTEREMDEN IN 'T 74 JAAR ZIJN OUDERDOMS CHRISTELIK IN DEN HERE
ONTSLAPEN VERWAGTENDE MET ALLE WARE GELOVIGEN EEN ZALIGE OPSTANDING TEN EEUWIGE
LEVEN DOOR JEZUM CHRISTUM

Hier rust een Ouderling als meed een voogd der kerk / die staag in al zijn doen betoond veel
liefdewerken / Nu heeft hij 't zalig lot verkregen van den Heer / zijn ziel gekroont met heil zijn naam
heeft lof en eer / Schoon dat zijn lighaam hier van d' wormen wort ge-eten / zijn levens wandeling
zal nimmer zijn vergeten / Weldoende an de arm van Christi dierbaar kerk / nu leeft zijn naam na
hem voor al zijn liefdewerk²¹

²¹ <https://bit.ly/34cPRY4>

Graf van Hommerie (Hommo) Popkens Wigboldus in de Andreaskerk in Westeremden met het familiewapen. Het linker gedeelte met een pelikaan? Met jong is van de familie Wigboldus, het rechterdeel met een gans met een klaverblad in zijn bek is van de familie Harmens.

Sporadisch komt het in de Groninger Ommelanden voor dat het wapen van de man wordt gebroken met dat van zijn vrouw. De oorzaak hiervan dient te worden gezocht in het bezit van een boerderij, waaraan het toegevoegde wapen onafscheidelijk was verbonden, In dergelijke gevallen is het zeer aannemelijk, dat de man een door zijn vrouw aangebrachte boerderij als eigenerfde bewoonde. De „borgen" en de „heerden" hadden hun eigen wapen. Van de eerstgenoemde categorie komen de emblemen nog voor in de hartschilden van de gevierendeelde wapens der jonkers. De andere groep is uitsluitend vastgelegd op grafstenen; er zijn echter boerderijen waar op een brandijzer het huiskermek nog in eere wordt gehouden.²²

Kind van Hommerie en Sibelcke:

3. Eltje Hommes Wigboldus, gedoopt op 23 juli 1671 in Garsthuizen (Stedum)/Westeremden en overleden op 16 januari 1758 in Noordbroek (Stedum), 86 jaar oud. Eltje trouwde (1), 31 jaar oud, 1

²² Pathuis, A. (1941). Wigboldus. In *De Nederlandsche Leeuw*, 1941. Blz. 28-29.

juni 1703 in Noordbroek met **Aeltjen Roelofs**, ongeveer 38 jaar oud (geboren omstreeks 1679 in Zuidbroek), overleden voor 1719, dochter van Roelf Aeylckes en Anna Reinders. Zij kregen vijf kinderen, Sybeltje, Roelf, Hommerus, Focko en Popke).

Aeltjen was eerder (op 23 maart 1687 in Zuidbroek) getrouwd met Focko Jurgens, die de boerderij aan de Hoofdstraat in Noordbroek bewoonde. Aeltjen is overleden vóór 1719 in Noordbroek, ten hoogste 54 jaar oud. Eltje trouwde (2) op 26 december 1718 in Zuidbroek met Geesjen Pieters, dochter van Peter Hapkes en Anje Tjapkes. Met haar kreeg hij nog drie kinderen, Anje, Jantje en Hommo.

Eltje was landbouwer op een boerderij aan de Hoofdstraat 77 in Noordbroek.

Hoofdstraat 77 in Noordbroek.

Kind van Eltje en Aeltjen:

4. Popke Eltjes Wigboldus, gedoopt op 21 februari 1712 in Noordbroek en overleden op 14 december 1781 in Garmerwolde, 69 jaar oud. Popke trouwde op 22 september 1743 in Garmerwolde met Klasien Cornelis Burema (Buurma), 20 jaar oud. Klasien is geboren op 27 januari 1723 in Garmerwolde als dochter van Kornelis Claassen Burema en Ida Ebens. Zij is gedoopt op 28 januari 1723 in Garmerwolde en overleden op 7 december 1785 in Garmerwolde, 62 jaar oud.

Kornelis Claassen Burema

Er is een grafaanduiding van Kornelis in de westmuur van de stookhut van de kerk in Garmerwolde met boven de tekst een engel met gespreide vleugels en in de benedenhoeken van de zerk een zandloper en een doodshoofd. De tekst luidt:
'Anno 1748 den 21 Martius is dE Eerbare KORNELIS BUIRMA in de tit Kerkvoogt tot Garmerwolde in het 63ste Jaar zijn Ouderdoms in den Heere ontslapen verwagende een Zalige opstandinge alleen door JESUM CHRISTUM'.

Popke was landbouwer, kerkvoogd en ouderling te Garmerwolde. In 1755 was hij een bekleemde meier (zie de verklarende woordenlijst) van ongeveer 75 grazen land (ongeveer 34 hectare) aan, wat nu heet, de Dorpsweg 1 in Garmerwolde. Zij hadden dit land mandelig met Focke Seses en Hindrikje Jans.

Waarschijnlijk werd Popke op 15 december 1743 ingeschreven in de kerk in Garmerwolde (met een attestatie van Godlinse).

De kerk van Garmerwolde is van oorsprong een laatromaanse kruiskerk, gebouwd samen met de vrijstaande toren aan het einde van de 13e eeuw. Tijdens de Reductie van Groningen (1594) werd alles wat aan de rooms-katholieke eredienst herinnerde verwijderd, behalve de piscina. Het schip is in de 19e eeuw gesloopt, wat rest zijn dwarsschip, viering en koor. De kerk heeft een Van Oeckelenorgel.

Kerk van Garmerwolde.

Kerk van Garmerwolde.

Wapen:

In een nest een omgewende pelikaan met twee jongen, het nest vergezeld van onderen van drie klaverbladen naast elkaar.

Popke's grafsteen hangt in de toren van de kerk van Garmerwolde:

*'t Sterven is wel aller deel,
Maar het scheelt in d'uitkomst veel,
d'Een sterft tot een zaalige vree,
d'Ander tot een eeuwig wee.
Zaalig die dit so besint,
Dat hij Christus zoekt en vint,
Door geloof vroeg met hem leeft,
't Sterven hem gewin dan geeft.*

Grafsteen Popke Eltjes Wigboldus in de toren van de kerk in Garmerwolde.

*Beschouw O sterveling dees steen
Hier rust mijn vlees en been
En hoopt hierna weer op te staan
Om met den bruidegom te gaan
Ten jongsten dag in 't Hemelrijk
Om daar te leven eeuwiglijk*

Grafsteen van Klasien Cornelis Burema in de toren van de kerk in Garmerwolde.²³

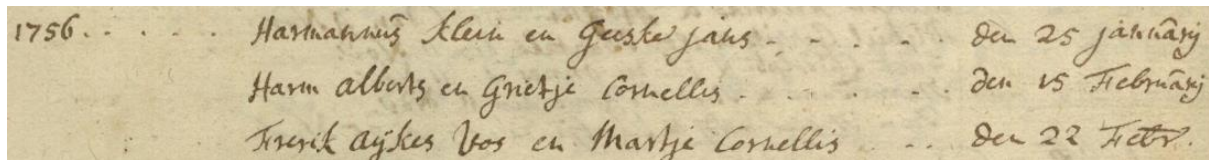
Kinderen van Popke en Klasien:

- Ida Popkes Wigboldus, gedoopt op 18 juli 1745 in Garmerwolde.
- Aaltje Popkes Wigboldus, gedoopt op 24 september 1747 in Garmerwolde, overleden voor 1748.
- Aaltje Popkes Wigboldus, gedoopt op 20 oktober 1748 in Garmerwolde.
- Lammegien Popkes Wigboldus, gedoopt op 19 december 1751 in Garmerwolde.
- Eltje Popkes Wigboldus, gedoopt op 8 december 1754 in Garmerwolde, overleden op 23 januari 1845 in Garmerwolde. Getrouwd met Lammechien Bolt, gedoopt op 14 september 1766 in Krewerd, overleden op 9 juni 1844 in Garmerwolde, dochter van Tobias Jacobs en Leentje Wolters.
- **Cornelis Popkes Wigboldus**, geboren 26 december 1758 in Garmerwolde, gedoopt op 7 januari 1759 in Garmerwolde en overleden op 23 oktober 1821 in Loppersum, mijn voorouder.
- Eijbe Popkes Wigboldus, gedoopt op 30 augustus 1761 in Garmerwolde.
- Roelf Popkes Wigboldus, gedoopt op 30 augustus 1761 in Garmerwolde, overleden op 8 december 1847 in Garmerwolde. Getrouwd met Hiltje Harms Koopman, gedoopt op 16 september 1770 in Garmerwolde, overleden op 27 november 1838 in Ten Boer, dochter van Harm Jans en Hindertje Willems. Zeven kinderen.
- Lammechien Popkes Wigboldus, gedoopt op 1 april 1764 in Garmerwolde.
- Homme Popkes Wigboldus (landbouwer), gedoopt op 1 januari 1767 in Garmerwolde, overleden op 16 november 1842 in Noordwolde. Getrouwd met Antje Wigbolts Groeneveld, gedoopt op 16 november 1772 in Ten Boer, overleden op 10 april 1826 in Ten Boer, dochter van Wigbold Jans Groeneveld en Grietje Hindriks.

5. Cornelis Popkes Wigboldus, geboren 26 december 1758 in Garmerwolde, gedoopt op 7 januari 1759 in Garmerwolde en overleden op 23 oktober 1821 in Loppersum, 62 jaar oud. Cornelis trouwde (1), 28 jaar oud, op 15 april 1787 in Huizinge met **Wubbina (Wipke) Freerks Vos**, 18 jaar oud. Wipke is gedoopt op 3 maart 1765 in Bierum en overleden op 20 november 1795 in Loppersum als dochter van Freriks Aikes Vos en Martje Cornelis Steendam (getrouwd op 22 februari 1756 in Holwierde). Getuige voor Wipke: Bonne Clazens (aangehuwde oom en voormond over de bruid en haar

²³ <https://bit.ly/34cPRY4>

minderjarige broer en zuster, Claas Freriks Vos en Gepke Freriks Vos), Claas en Gepke Vos (broer en zuster), Jan Eltjes Vos (neef en voormond over Aeijlke Freriks Vos bij Aeijlke Reijnders), Aeijlke Freriks Vos (halfzuster).

Cornelis trouwde (2) op 28 april 1799 in Garsthuizen met Jantje Pieters, geboren op 1 augustus 1761, overleden voor 23 april 1813, dochter van Pieter Ennes en Martjen Klaassen. Met haar kreeg hij twee dochters:

- Martje Cornelis Wigboldus werd geboren op 3 februari 1800 in Loppersum (daar gedoopt op 12 februari 1800) en overleed op 14 juni 1825 in Ten Post. Zij trouwde op 18 mei 1822 in Loppersum met Jan Pieters Boerma (broodbakker), geboren in 1802 in Wittewierum. Uit dit huwelijk:
 - Helena Boerma, geboren op 22 februari 1823 in Ten Post, overleden op 28 augustus 1889 in Loppersum. Getrouwd op 2 juni 1843 in Loppersum met Gerhard Harms Glas, geboren op 7 maart 1816/17 in Loppersum, overleden op 16 februari 1906 in Loppersum, zoon van Harm Klaassen Glas (deurwaarder) en Frouke Geerts Dijkema. Zij kregen zeven kinderen.
- Klaaske Cornelis Wigboldus werd gedoopt op 18 september 1801 in Loppersum en overleed op 9 augustus 1837 in Loppersum. Zij trouwde op 30 maart 1826 in Loppersum met Fokko nnes Wildeman, zoon van Bonno Fokkes Wildeman en Anje Teijes Siertsema. Fokko was in Loppersum, waar hij zijn vader als onderwijzer opvolgde. Deze Fokko schreef in 1828 het schoolmeesterrapport van Loppersum.²⁴ Fokko trouwde (2) op 28 februari 1839 in Loppersum met Martjen Tjaarts Hofman, overleden op 29 september 1839 in Loppersum en (3), op 11 juli 1844, in Loppersum met Dieuwerke Pieters Smit.

Cornelis trouwde (3) op 23 april 1813 in Loppersum met Anje Klaassen Dijkema, gedoopt op 7 juli 1765 in Uithuizermeeden en overleden op 23 maart 1836 in Loppersum, dochter van Klaas Klaassen Dijkema en Berentje Arends. Zij was weduwe van Klaas Harms Vegter met wie zij op 3 februari 1793 in Uithuizermeeden was getrouwd.

²⁴ <https://bit.ly/2YYwnam>

Loppersum 1832.

Cornelis was landbouwer op De Wierde in Loppersum, waar men platduits sprak aldus Fokko Wildeman in zijn rapport. Deze Wierde wordt Siuksum of Siuxum genoemd (Sjuxumerweg 54 ligt de Hijbelsmaheerd die later ook wel De Wierde werd genoemd, andere boerderijen op Siuksum waren Osseweide en Jammers brinck). De landbouw (en veeteelt) was het voornaamste middel van bestaan. Verder waren er smeden, kuipers, wagenmakers, schoenmaker en bakkers e.d. De inwoners waren volgens de schoolmeester hardwerkende, zuinige menen en behoorlijk godsdienstig. De boeren stonden 's morgens tussen drie en vier uur op en gingen tussen negen en tien 's avonds naar bed.

Bruiloftsfeesten worden er nog maar weinig gehouden, sinds men voor de burgemeester trouwt. Je weet vaak niets eens dat er jongelieden zijn getrouwd. Wel veel werk maakt men van begrafenissen, die volgens hem, overdreven en kostbaar zijn.

Loppersum had vroeger burchten, waaronder de Ham. Toen deze werd afgebroken heeft men de klakstenen en vlinten gebruikt om de Lagestraat in Loppersum te verharderen.

Twee kinderen van Cornelis en Jantje, Martje (getrouwd met Jan Pieters Boerma en Klaassien erfden van de ouders van Jantje, Pieter Ennes en Martje Klaassens, een pelmolen (De Hoop) in Garsthuizen. De molen werd in 1824 geveild en was anderhalve eeuw het bezit van de familie Nienhuis.²⁵

Kinderen van Cornelis en Wipke:

- Juultje Cornelis Wigboldus, gedoopt op 14 maart 1788 in Loppersum
- Bonne Cornelis Wigboldus, gedoopt op 27 maart 1791 in Loppersum, overleden op 9 oktober 1849 in Loppersum. Getrouwd op 7 februari 1820 in Loppersum met Anje Tiddes Muda.
- **Popke Cornelis Wigboldus**, gedoopt op 13 december 1793 in Loppersum, overleden op 22 maart 1855 in Horsten, mijn voorouder.

²⁵ <https://bit.ly/30r4aa6>

6. Popke Kornelis Wigboldus (winkelier) is gedoopt op 13 december 1793 in Loppersum, zoon van Cornelis Popkes Wigboldus en Wipke Freerks Vos. Popke is overleden op 22 maart 1855 in Horsten (Onstwedde), 61 jaar oud. Popke trouwde, 30 jaar oud, op 20 december 1823 in Nieuwe Pekela met **Elisabeth Klasens Benus/Beens** (Lijsbeth Klaassens Benus) (landbouwersche), 29 jaar oud. Elisabeth is geboren op 15 januari 1794 (gedoopt op 26 januari 1794) in Veendam, dochter van Klaas Jans Benes (Benus) en Anna Jans Bronsema. Elisabeth was eerder (op 10 augustus 1814 in Veendam) getrouwd met schipper Doeke Harms Bosker/Bosscher, geboren op 4 april 1795, zoon van Harm Deddes Bosker en Frouke Doekens Mellema. Doeke is in juni 1817 gestorven, vermoedelijk op zee bij Terschelling. Met hem had zij een zoon Harmannus (veengebruiker), geboren op 19 november 1814, getrouwd met Jantje Hindriks Spier.²⁶

Elisabeth is overleden op 20 december 1875 in Zandberg (Odoorn), 81 jaar oud. Popke was winkelier.

Bonno Kornelis Wigboldus

Popke had een broer, Bonno Kornelis Wigboldus, geboren in 1791, overleden op 9 oktober 1849 in Loppersum, die bierbrouwer/landbouwer was. Hij trouwde op 7 februari 1820 met Anje Tiddes Muda, geboren op 21 augustus 1799 in Loppersum, overleden op 3 december 1879 in Loppersum, dochter van Tidde Ottes en Elizabeth Harmannus Klein, met wie hij de volgende kinderen kreeg:

- Elisabeth Wigboldus, geboren op 5 augustus 1820 in Loppersum. Elisabeth, die dienstmeid was, trouwde op 4 november 1843 in Loppersum met belastingambtenaar Adolph Heeres die, geboortig uit Bourtange, bij huwelijk al 59 jaar was. Hij was weduwnaar van Wendela Wolters. Adolph was een zoon van Heere Geerts Heeres (herbergier) en Anna Luppes (herbergierster).
- Kornelis Wigboldus (winkelier), geboren op 20 januari 1822 in Loppersum, overleden op 4 januari 1884 in Loppersum. Getrouwd op 16 december 1848 in Loppersum met Sypke Pieters Kinkema (dienstmeid), dochter van Pieter Everts Kinkema (dagloner) en Engeltje Jans. Zij kregen een zoon Bonno, overleden op 4 augustus 1860 in Loppersum, een dochter Engelina, zoon Pieter, dochter Anje.
- Tidde Wigboldus, geboren op 10 februari 1825 in Wittewierum, overleden op 30 april 1845 in Wirdum.
- Popko Wigboldus, geboren op 4 oktober 1828 in Wirdum. Getrouwd op 28 oktober 1854 in Loppersum met Martje van der Laan (dienstmeid), dochter van Jan Jans van der Laan (dagloner) en Aaltje Kornelis Smith. Zij kregen vier kinderen.

²⁶ <http://vermij.net/genealogie/bosker/gegevens/VIlf-doekeharmsboscher.html>

- Wibbina Wigboldus, geboren op 22 juni 1835 in Wirdum, overleden op 18 maart 1870 in Loppersum. Getrouwd met Klaas van Kalker (timmerman), zoon van Jan Klaassen van Kalker (dagloner) en Trijntje Omges Niehof (dagloonster).

Popke Roelfs Wigboldus

Een neef van Popke, ook een Popke en de oudste zoon van Roelf Popkes Wigboldus, broer van zijn vader, en Hilje Harms Koopman, was militair in het leger van Napoleon.

Deze Popke werd geboren op 3 april 1791 in Ten Boer en overleed op 17 december 1850 in Zuidwolde. Hij trouwde op 30 december 1820 in Ten Boer met Trientje Simons Pesman.

Hij diende in de 87^e Cohorte van de Nationale Garde, 1^e Ban in garnizoen in Groningen, met het stamboeknummer 1106.²⁷ In deze 87e Cohorte dienden mannen uit Friesland, Groningen en Drenthe in de leeftijd van 20-26 jaar. Deze garde werd door Napoleon in reserve gehouden voor de ordebewaking binnen de grenzen van het departement la Hollande. Vandaar de naam Reserve Compagnie. Daarbij had Napoleon de toezegging gedaan deze Nationale Garde niet in te zetten buiten de grenzen van dat departement. Na zijn echec in Rusland eind 1812 was Napoleon deze toezegging prompt vergeten. De 1e Ban van de Nationale Garde werd omstreeks maart 1813 ingelijfd bij het reguliere leger. De 87e Cohorte daarvan voor het merendeel bij het 147e regiment infanterie van linie dat streed in de veldslagen in Saksen en de Volkerenslag bij Leipzig in oktober 1813.²⁸

Dat hij in 1812 de tocht naar Rusland mee zou hebben gemaakt, zoals in de familie gezegd wordt, lijkt dus onwaarschijnlijk. Dat hij gewond aan zijn been uit de slag bij Leipzig is teruggekomen is daarentegen wel mogelijk. De doek waarmee hij verbonden was, was in 1931 nog in het bezit van Popke Wigboldus in Zuidhorn.²⁹

Hij was kerkvoogd in Zuidwolde en op zijn grafsteen staat:

*In de groeve zonk ter neder
Een man en vader, ons zo waard
Maar bidden wij, dat God ons weder
Vereend boven 't stof der aard.
Ontviel ons aan ons minnend harte
een dierbre schat. O, welk gemis!*

²⁷ Service Historique de la Défense, Vincennes/Parijs (niet te raadplegen bij het NIMH) Popke.

<https://bit.ly/3mp3wDN>

²⁸ Informatie afkomstig van Jan A. Paasman.

²⁹ Nieuwsblad van het Noorden, 7 februari 1931. Zie ook R. E. Wigboldus. Het nageslacht van Hommeri Popkens Wigboldus en Eibelcke Harrens (Seibelcke Harmens) Westeremden. Groningen, 1929.

*Doch weten wij ook in die smarte
Dat 's Heeren wil steeds heilig is.³⁰*

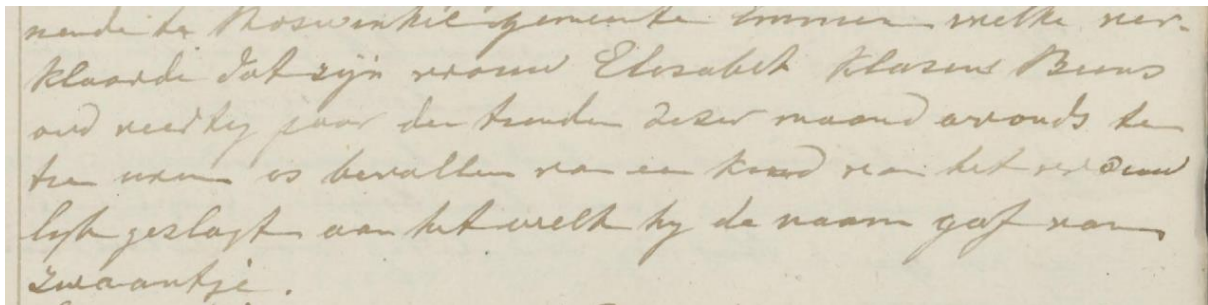
Grafsteen in Zuidwolde.

Kinderen van Popke en Elisabeth:

- Wubbegina Wigboldus, geboren op 10 september 1824 in Nieuwe Pekela, overleden op 10 januari 1894 in Groningen. Getrouwd op 28 oktober 1857 in Borger met Cornelis Jansen (koopman), geboren op 26 september 1827 in Borger, zoon van Jan Jansen, landbouwer en Antje Christiaans Vos. Uit dit huwelijk:
 - Antje Jansen, geboren op 9 december 1857 in Borger, overleden op 7 april 1936 in Groningen. Getrouwd op 3 maart 1889 in Groningen met Drewes Oosterhof (schipper), geboren op 16 november 1862 in Leens, zoon van Pieter Oosterhof (arbeider) en Elizabeth Bakema.
 - Bertha Jansen, geboren op 9 april 1860 in Nieuw Buinen (Borger), overleden op 1 mei 1930 in Groningen. Getrouwd op 30 april 1899 in Groningen met Dirk van der Mark, geboren op 10 oktober 1860 in Roordahuizum (Idaarderadeel), overleden op 7 juli 1949 in Haren, zoon van Jan Dirks van der Mark en Trijntje Haaijes de Jong.
- Kornelius Wigboldus (landbouwer), geboren op 24 maart 1826 in Nieuwe Pekela, overleden op 17 augustus 1852 in Horsten (Onstwedde).
- Anna Wigboldus, geboren op 26 februari 1829 in Nieuwe Pekela, overleden op 25 maart 1829 in Nieuwe Pekela.
- Jan Beenen Wigboldus, geboren op 17 maart 1830 in Nieuwe Pekela.
- Anna Wigboldus, geboren in 1833 in Roswinkel, overleden op 22 maart 1850 in Horsten (Onstwedde).
- **Zwaantje Wigboldus**, geboren in Roswinkel op 10 november 1834, overleden op 3 mei 1872 in Mussel mijn voorouder.

³⁰ <https://bit.ly/34cPRY4>

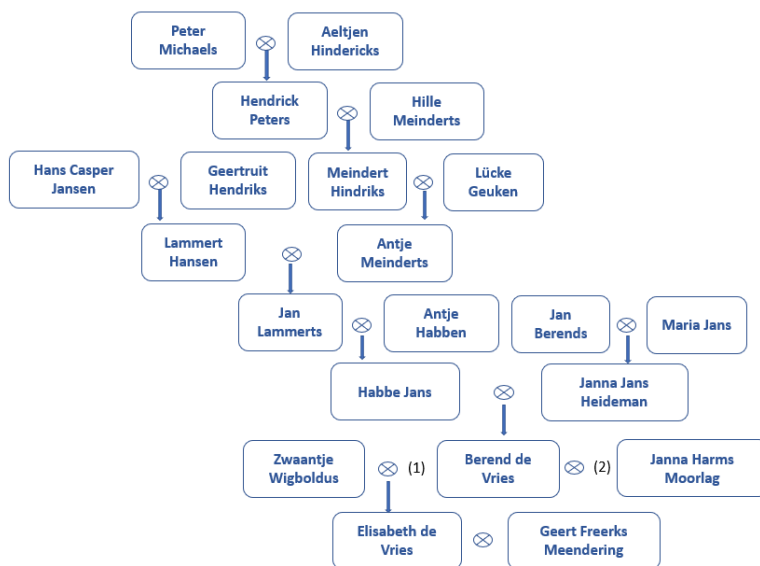
7. Zwaantje Wigboldus is geboren in Roswinkel op 10 november 1834 's avonds om tien uur als dochter van Popke Kornelius Wigboldus en Elisabeth Klasens Beens. Zwaantje is in het kraambed van haar derde kind overleden op 3 mei 1872 in Mussel. Opvallend is dat haar vader de juiste leeftijd van zijn vrouw niet kende. Bij de aangifte de geboorte van Zwaantje zei hij dat zij veertig jaar was, terwijl ze toen nog maar 37 was.

Zwaantje trouwde, 24 jaar oud, op 15 oktober 1859 in Onstwedde met **Berend de Vries** (landbouwer, arbeider), wiens voorouders uit Oostfriesland komen. Berend is geboren op 22 april 1837 in Mussel, zoon van Habbe Jans de Vries (arbeider) en Janna Jans Heideman. Toen de vader van Janna, Jan Berends Heideman (kleermaker), stierf werd daarvan aangifte gedaan door Jan Dethmers Meendering.

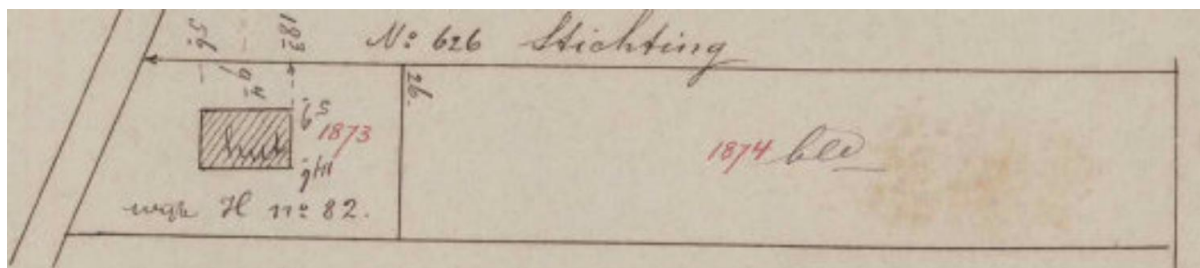
Berend is overleden op 8 juli 1884 in Onstwedde, 47 jaar oud.

Berend trouwde (2) op 28 november 1872 in Onstwedde met Janna Moorlag (dienstmeid), geboren op 8 januari 1828 in Jipsinghuizen (Vlagtwedde), 's ochtends om tien uur, overleden op 4 juni 1888 in Harpel (Vlagtwedde), dochter van Harm Hanssens Moorlag (landbouwer, arbeider) en Jantje Berends Waarsing uit Plaggenborg.

Op 6 mei 1863 pacht Berend de Vries het grondstuk van Musselweg 17 tot aan de Mussel A voor jaarlijks 16 gulden. Berend koopt voor 300 gulden een stuk grond van Johannes Dieselkamp. In de

akte lezen we dat het gaat om hooi- en bouwland. Op dat moment staat er nog geen huis op dit perceel. Een tekening uit 1875 levert het bewijs dat er iets van een woning op dit perceel is geplaatst. De tekenaar noemt het een hut (perceel 1873). Mogelijk was het inderdaad niet meer dan een plaggenhut.

De moeder van Zwaantje, Elisabeth Benes/Benus, heeft kort bij hen ingewoond.

Na het overlijden van Berend verkopen zijn kinderen op 1 mei 1885 de onroerende goederen. Ook zijn bezit op Musselweg 17 komt onder de hamer. Voor 350 gulden wordt Derk Haan de nieuwe eigenaar van huis en bekleemde grond.³¹

Kinderen van Zwaantje en Berend:

- **Elisabeth de Vries**, geboren op 22 januari 1860 in Horsten (Onstwedde), overleden op 4 juli 1891 in Zuidveld, mijn overgrootmoeder.
- Janna de Vries, geboren op 28 november 1862 in Horsten (Onstwedde), overleden op 5 mei 1898 in Vlagtwedde. Getrouwd op 22 december 1885 in Vlagtwedde met Jan Potse, geboren op 19 november 1862 in Vlagtwedde, overleden op 4 juli 1958 in Grootegast, zoon van Jurrien Jans Potse en Antje Eelsing.
- Wubbina de Vries, geboren op 30 mei 1869 in Mussel, overleden op 21 april 1936 in Vlagtwedde. Getrouwd op 4 juni 1892 in Vlagtwedde met Jan Meijer. Geboren op 13 oktober 1866 in Vriescheloo, overleden op 27 februari 1933 in Groningen, zoon van Geert Derks Meijer en Hillegien Huls.
- Popko de Vries, geboren op 30 april 1872 in Mussel (Onstwedde), overleden op 3 april 1952 in Zuidveld. Zijn moeder stierf in het kraambed op 3 mei 1872.

Mogelijk gaat het hier om de Popko, die in mei 1919 door de arrondissementsrechtbank in Winschoten werd veroordeeld:

En eischte wegens onzedelijke handelingen met een minderjarig meisje tegen **Popko de Vries**, 47 jaar, koopman te Vlagtwedde twee jaren gevangenisstraf.

³¹ <https://bit.ly/2HzXoZ5>

8. Elizabeth de Vries (dienstmeid) is geboren op 22 januari 1860 in Horsten (Onstwedde), 's morgen om negen uur, dochter van Berend de Vries en Zwaantje Wigboldus. Elizabeth is overleden op 4 juli 1891 in Zuidveld, 31 jaar oud.

Elizabeth trouwde met **Geert Freerks Meendering**. Geert is geboren op 6 september 1855 in Zuidveld, zoon van Freerk Geerts Meendering en Janna Jans Mulder. Geert is overleden op 16 augustus 1927 in Zuidveld, 71 jaar oud. Zij kregen vier kinderen, Janna, Freerkina, Berendje en mijn oma Zwaantje.

Hindertien (Hinne), de zus van Geert, was als huishoudster werkzaam voor haar vader en daarna bij dominee Van Asselt, gereformeerd predikant in Sellinger. Na de dood van Elizabeth in 1891 moest zij haar dienst bij de dominee opzeggen om het gezin van haar broer draaiende te houden.

Geert Meendering en zijn zus Hinderkien Meendering.

De boerderij van Geert Freerks Meendering, afgebroken rond 1929. Vooraan op de foto Freerk van der Burg, de eerste man van Jantien Meendering, en achteraan Hinderkien Meendering en Jantien Meendering.

Zie ook het artikel over de Meenderings.

Kind van Elizabeth en Geert:

9. Zwaantje Meendering is geboren op 22 maart 1884 in Zuidveld, dochter van Geert Freerks Meendering en Elizabeth de Vries. Zwaantje is overleden op 18 mei 1954 in Emmen, 70 jaar oud. Zwaantje trouwde, 35 jaar oud, op 24 januari 1920 in Vlagtwedde met **Derk Kemper**, 33 jaar oud. Derk is geboren op 18 juli 1886 in Bellingwolde, zoon van Freerk Jans Kemper en Geertje Willems. Derk is overleden op 8 februari 1968 in Ter Apel, 81 jaar oud. Zwaantje stierf op 18 mei 1954 in Emmen in het huis van haar dochter en schoonzoon, aan de gevolgen van slokdarmkanker.

Zie het artikel over Derk Kemper.

Kinderen van Zwaantje en Derk:

10. Geertje Kemper is geboren op 26 januari 1926 in Laude, dochter van Derk Kemper en Zwaantje Meendering. Geertje is overleden op 23 mei 2011 in De Horst in Emmen, 85 jaar oud. Geertje trouwde, 24 jaar oud, op 18 oktober 1950 in Sellingen met **Gerrit van der Kaap**, 25 jaar oud. Het kerkelijk huwelijk vond plaats op 18 oktober 1950 in Sellingen. Gerrit is geboren op 17 april 1925 in Emmen, zoon van Albert van der Kaap en Alida Woltmeijer. Gerrit is overleden op 13 februari 1984, 58 jaar oud.

Zie het artikel over Gerrit van der Kaap.

Kind van Geertje en Gerrit:

11. Albert van der Kaap is geboren op 15 oktober 1951 in Emmen, zoon van Gerrit van der Kaap en Geertje Kemper. Albert trouwde, 30 jaar oud, op 11 september 1982 in Tubbergen met **Rosalien Gesina Maria (Rosée) Busscher**, 25 jaar oud, nadat zij op 9 november 1982 in Tubbergen in ondertrouw zijn gegaan. Het kerkelijk huwelijk vond plaats op 9 november 1982 in Tubbergen.

Rosalien is geboren op 18 oktober 1956 in Tubbergen en overleed op 20 augustus 2019 in Groningen, dochter van Gerard Joseph Busscher en Maria Susanna Geertruida Braakhuis.

Kinderen van Albert en Rosalien:

- Christian Lucien Albert van der Kaap, geboren op 25 april 1989 in Enschede.
- Léon Gerrit Chtistian van der Kaap, geboren op 24 februari 1987 in Enschede.
- Alain Noël Roger van der Kaap, geboren op 7 november 1991 in Enschede.
- Etienne Emile Yannick van der Kaap, geboren op 18 mei 1995 in Enschede.

Zie ook de artikelen over Albert van der Kaap en Rosée Busscher.

12. Christian Lucien Albert van der Kaap, geboren op 25 april 1989 in Enschede, zoon van Albert van der Kaap en Rosalien Gesina Maria (Rosée) Busscher. Christian trouwde met **Marina Elenskaya**.

Marina is geboren op 16 juli 1983 in Krasnodar (Rusland), dochter van Tatiana Elenskaya.

Kind van Christian en Marina:

13. Lev Hieronymus van der Kaap, geboren op 13 november 2015 in Antwerpen.

Op onderstaand kaartje is de weg te volgen van nazaten van Poppo Hommes, die in de eerste helft van de zestiende eeuw in Oostwold woonde. Zijn nazaten kwamen vandaar via Midwolda, Winschoten, Westeremden, Noordbroek, Garmerwolde, Loppersum, Roswinkel, Horsten, Zuidveld en Laude terecht in Emmen.

